

Kujavy | Detail mlýnu

Identifikační údaje

Adresa	Kujavy Staffův (Barwigův) 22 742 44
Okres	Nový Jičín
Katalogové číslo	B 250
Katastrální území	Kujavy
GPS	49° 42' 7.8" 17° 57' 35.4"
Mapová značka	Holandský / Zaniklý objekt, památník
Poloha vůči obci	700 m JZ od kostela
Číslo kulturní památky	
Přístupnost	Zaniklý
Rok stavby	asi 1810
Rok zániku	

Stručný popis

První větrný mlýn v obci Kujavy byl postaven po roce 1810 Janem Staffem z č. p. 22. Byl německého typu. Do roku 1942 to byl jediný větrák v obci. v roce 1956 byl na místě německého postaven mlýn holanského typu. Zanikl okolo roku 1935.

Historie

Historie obecně

Roku 1810 bylo dočasně zastaveno stavění větrného mlýna sedláku Janu Staffovi č. 22, přestože bylo doporučováno obcí i krajským úřadem, a to pro odpor vrchnosti a fulneckého mlynářského cechu z důvodu, že v blízkosti leží 3 vodní mlýny a po jednom větráku v Pohořílkách a v Jílovci a že se další staví v Pustějově a jiný větrák vznikl v sousedství roku 1808.

Nakonec Jan Staffe mlýn dokončil, ale při postupu gruntu (o výměře 27 ha) synu Filipovi roku 1817 není o větráku zmínka, patrně si jej podržel sám. Zato podle Janovy závěti z 5. 1. 1823 o projednávání pozůstalosti 21. 7. téhož roku, přešel větrný mlýn Janem zbudovaný s příslušenstvím a vybavením v ceně 320 zl. na Filipa Staffu. Mlýn byl postaven v trati Mittefeld (Prostřední pole) na pozemcích gruntu č. 22 a místo, na němž stál, nesmělo být od čísla 22 odděleno bez povolení vrchnosti. Matce — výměnkářce byl povinen majitel odvádět až do její smrti z mlýna po 1 měřici pšenice a pohanky, po 2 měřících rži a rezné mouky. Intabulace byla provedena roku 1841. V období 1834—1842 byl to jediný větrák ve vsi.

Staffův mlýn byl původně dřevěný sloupový větrák. V roce 1856 byl na jeho místě postaven zděný mlýn holandského typu. Majitelem usedlosti č. 22 v té době a tedy zřejmě též stavebníkem zděného větráku no místě dřevěného, byl sedlák Ferdinand Staffe, který koupil usedlost od otce Filipa 26. 1. 1854 za 1458 zlatých. Filip Staffe zemřel roku 1869 jako vdovec ve věku 74 let, jeho nástupce od roku 1854, syn Ferdinand (1820—1874) zanechal vdovu Teresii.

Po Ferdinandovi převzal usedlost za 8000 zl. od roku 1874 jeho syn Franz Staffe s manželkou Ludovikou. V roce 1875 (podle Berichtu) byl jeho větrák v živnostenském provozu. Roku 1897 přešla usedlost i s mlýnem sňatkem na Josefa Barwiga (1863—1939), který se oženil s Rosinou (1882—1926). dcerou Franze Staffeho. Josef Barwig se stal spolumajitelem v roce 1905. Jako mlynář a rolník je Josef Barwig zapsán ve sčítacím operátu Kujav roku 1910 a v Chytilově adresáři z roku 1911. Od roku 1924 byl majitelem poloviny a od roku 1926—1943 celé usedlosti Josefův syn Jindřich, který žil v Kujavách až do odsunu. Majitelé usedlosti č. 22 udržovali mlýn v chodu prostřednictvím mlynářských tovaryšů jako byl zde zemřelý 35letý Franz Wagner roku 1860. Snad byl provozovatelem v roce 1924 tehdy jediný mlynář ve vsi Štěpán Knippel z č. 129. Poslední zpráva o činnosti větrníku je z roku 1932. Mlýn zanikl před 2. světovou válkou.

Na katastrální mapě Kujav z roku 1888 je Staffův větrák označen jako jediný zděný větrný mlýn v obci na samostatné parcele č. 176 asi 500 m jz. od Kujav v trati Gassen při cestě do Hladkých Životic. Od kostela v Kujavách byl vzdálen 700 m, azimut 224°. Je také zakreslen na speciální mapě z roku 1938 i na Ježkově mapě z roku 1940.

Dochovala se fotografie zděného Barwigova větráku v Kujavách ve fotoarchivu muzea v Bílovci, která byla již několikrát otištěna. Podle mužské postavy na fotografii u větráku (o předpokládané průměrné výšce 170 cm) bylo možno přibližně určit vnější rozměry zděného větráku takto: celková výška větráku po korouhvičku 18,7 m, výška zdiva větráku po střechu 13,6 m, výška otočné střechy 5,1 m, průměr kruhového zdiva u země 13,2 m, průměr kruhového zdiva u střechy 11,5 m, síla (tloušťka) hřdele (valu) 1,1 m, hlava valu, do níž jsou vsazena křídla vyčnívá 1,7 m, délka křídel 13,2 m.

Při terénním průzkumu 17. 11. 1987 jsme zjistili podle sdělení nynějšího majitele usedlosti č. 22 Jana Kozelského, narozeného 1. 11. 1918, který přišel do Kujav ze Staříče v roce 1945, že při jeho příchodu do obce bylo ještě na poli volné místo „rurnisko“ s hromadou kamení, což byl pozůstatek po bývalém zděném větráku. Nový hospodář kamení odvezl, aby se místo mohlo orat, takže pak po větráku na poli nezbyly žádné stopy. Jedině za humny usedlosti leží z větráku 2 velké mlýnské kameny na sobě, které mají v průměru 120 cm a každý má výšku (tloušťku) 28 cm. Na horní straně vrchního kamene je dochováno rýhování. Oba kruhové kameny „běhůn“ i „ležák“ (spodek, vytěrák) jsou po obvodu opatřeny silným železným ráfem. Tyto kameny sem přivezl bývalý majitel za 1. republiky, když začal mlýn bořit.

Jan Kozelský nám také sdělil, že na staré hospodě v Kujavách č. 100, v býv. starých lázních v „extrovně“, byl na stěně namalován velký obraz, na němž byl zobrazen tento zděný větrák a v pozadí byl pohled na Kujavy s kostelem. Tento obraz se bohužel nedochoval.

zdroj: Šustek Fr. - Turek, A. Větrné mlýny v severní a východní části bývalého panství Fulnek, Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, 1988, sv. 42, str. 11 - 26

Příjmení mlynářů působících na mlýně

- Barwig
- Staffe

Architektura

Stav nemovitosti	Neexistuje
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - kamenná
Historické prvky	
Parametry	Dochovala se fotografie zděného Barwigova větráku v Kujavách ve fotoarchivu muzea v Bílovci, která byla již několikrát otištěna. Podle mužské postavy na fotografii u větráku (o předpokládané průměrné výšce 170 cm) bylo možno přibližně určit vnější rozměry zděného větráku takto: celková výška větráku po korouhvičku 18,7 m, výška zdiva větráku po střechu 13,6 m, výška otočné střechy 5,1 m, průměr kruhového zdiva u země 13,2 m, průměr kruhového zdiva u střechy 11,5 m, síla (tloušťka) hřídele (valu) 1,1 m, hlava valu, do níž jsou vsazena křídla vyčnívá 1,7 m, délka křídel 13,2 m.

Technologie

Technologické vybavení	
Popis technologického vybavení	
Technologické vybavení	
Stopy po neexistující mlýnské technologii	
Doplňkový provoz	
Doplňkový provoz - popis	
Historické prvky	
Parametry	

Literatura a prameny

Typ	Název	Místo vydání/uložení	Specifikace	Poznámky
Literatura	Větrné mlýny v severní a východní části bývalého panství Fulnek	Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv, 42, 1988, str. 11 - 26	Autor: Šustek Fr. - Turek, A. Rok vydání: 1988	Šustek Fr. - Turek, A. Větrné mlýny v severní a východní části bývalého panství Fulnek, Vlastivědný sborník okresu Nový Jičín, sv, 42, 1988, str. 11 - 26

Zajímavosti

Ostatní

Fotogalerie

Základní obrázky

